

GRADSKA...
JUR...
NAČELNIK...
JEK

Predplata u Šibeniku:
— na tromjeseč 3 Kr.
— na pol godine 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donasićenom listu u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para

HRVATSKA RIEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Nakopisti
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občona pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Primiće se konac godine, pa nam je
uredili naše račune. Umoljavamo za to sve
one, koji naš list primaju, a podpune
predplate još nisu poslali, da to što prije izvole
učiniti. Isto budi rečeno za one, koji nam
još duguju za oglase i za ostale uvršte.
Novom godinom obustavit ćemo list onima,
koji nam dolje ne podmire predbroju za
ovu godinu.

Uprava „Hrvatske Rieči“.

Nepodmiljiv junčina

Čitamo u novinama, da je najveći živu-
ći, a to se zna, to je Dr. Jozef Frank, vo-
dja stranke prava, pa čiste stranke prava,
pa hrvatske stranke prava, pa starčevićeve
hrvatske stranke prava, izjavio u saboru, da
on ne ide u bana na objed, jer da su ti
objedi plaćeni iz dispozicionog fonda.

Ovaj Dr. Jozef nije postao daleko vođa
tolikih stranka prava samo za to, jer je nje-
gov današnji program *falsifikat*, nego i s
toga, što je on junčina, pravi Makabejac.
On sam ne bi n. pr. branio Klueua i njemu
služio, da biste mu dali svu božjakovinu,
cijelu plinaru. Ali za to zna on u saboru
napuhati se i držati govor, pa doviknuti Tu-
škamu, koji „na temelju prava imuniteta“ na-
padao Khueua, da gosp. profu napadati nije
junčavo i da to zna svaki deran i ludjak.
Zna on gosp. profu priznati čiste prste; zna
on i Rukavini rugati se, kad ovaj predlaže,
da se gosp. prof metne pod obtažbu; zna
on i Rakovicu osuditi, zna on... Što? Zna
on i ne poći na objed bana. Zašto? Ma eto
ne ču on da podje na banski objed, jer se
tu objedi daju iz dispozicionog fonda. Dakle
ne samo, da gosp. Dr. Jozef nije u službi
bana, nego eto vidite, on se ne bi ni oku-
sio zalagati iz dispozicionog fonda, on nije,
vidite, kao Banjavčić ili Vrbanić, koji tako
polaze i jedu. On nije plaćen iz dispozicio-
nog fonda kao oni...

Ima više godina, da se glasilo Dr. Joze-
fa junčavi ovom katonštinom dječavog ži-
vućog itd. koji je stvorio lojalnu i parla-
mentarnu stranku, ali još nismo čitali, da je
najveći trubljenik itd. svojom katonštinom
u saboru se hvatio.

Ovo junčavo počinio je on tekar ljetos,
tekar u lice grofu Pejačeviću, koji u ostal-
om plaća taj objed iz svoga žepa.

Kad je ono Dr. Jozef u saboru branio
grofa Khueua, njegovo glasilo je pisalo: „po-
znato je, da saborska koalicija domovinaša i
obzorša prima od glava zemlje pozive na
tako zvane banske objede. Prividno koali-

cija ne priznaje grofa Khueua banom, ali nje-
gove pozive ona prima. Za obejiniti hrvat-
ski narod, nazivlje koalicija bana u saboru
velikom Pokcem, a protosta će se onda di-
viti tom junčavu — „počinjen na temelju
prava imuniteta proti glavaru zemlje“ rekao
Dr. Jozef — te se time i sama junčaviti. —
Ali ta ista koalicija prima pozive toga „ve-
likoga Pokca“, te uživa kod njegovoga sto-
la... glavari zemlje takove objede davaju
obično ne iz vlastitih sredstava, nego u tu
svrhu služe reprezentacioni doplatci, *dispo-
zicioni fondovi*... U saboru govore i glasuju
proti dispozicionom fondu, ali ne odklanjaju
pozive na objede, koji se iz toga dispozi-
cionog fonda prireduju. To je njihovo u-
zorno junčavo“...

Na taj način je organ Dr. Jozefa gala-
mito proti odazivu na banski objed god.
1899 kroz više brojeva. Ljetos i sam Dr.
Jozef hoće da pokaže to „uzorno junčavo“
i eto ustaje u saboru, pa tumaci zašto on,
uzorni junak, mardohejac, odklanja poziv
banskom objedu. Ne će da se brani iz di-
spozicionog fonda!

God. 1894 Dr. Jozef je bio već toliko
smion da je mogao javno ustajati proti Dr.
Barčiću, onom Barčiću, pred kojim se naj-
veći živući izražavao: — „da bi stranka
prava morala napustiti svoj negativni po-
ložaj, pa poprimiti pozitivni temelj za svoje
izhodište, nagodbu“ i „da bi mnogi aristo-
krati stupili u stranku prava samo kad bi
ona napustila svoj lojalni značaj“.

Pišući proti ovome Barčiću, Dr. Jozef
Frank je pisao i ovo: „Erazmo Barčić usu-
đjuje se također sumnjičiti, izrazivati ne-
povjerenje članovom stranke prava i hva-
liti se kako on prezire bana, dočim neki
„naši drugovi primaju banove pozive. Po-
vjest prvih europskih država i naroda uči
„nas, da su i najljući protivnici primali po-
zive državnih funkcionera, a da su ipak
„vršili svoje dužnosti u borbi za narodne
„sveštine i izvojestili slobodu naroda. Oni
„koji se javno hvale preziranjem vlastodržaca
„postaju takovim prijetnjama bez sadržaja s
„vremenom samo smišnjeni.“

Eto, ovako je pisao Dr. Jozef. On ju-
načina, koji je u bezprestanom doticaju sa
vladom, sa Khueuom i njegovim slugam, on,
kad imitira dakle Tuškana i Barčića postaje
smišan, i ništa drugo nego smišan, jer
nema u njemu ono, što u njima. Nema u
njemu ni uvjerenja ni ljubavi ni mržnje. I
za to on može danas drugačije misliti i o-
sjećati nego jučer, ili bolje ni jučer ni dan-
as ne misli on, ni ne osjeća kao Hrvat.

Ovoliko smo izneli, da njegovim vlasti-
tim riečima ilustriramo načela nepodmil-
ljivoga junčavine, a njemu je slobodno ju-
načiti se i u buduće.

morao ostati, jer je njegov obstanak obezbijeden?
Nu možda se ja varam, možda se sve to
zabiva po stanovitim zakonima, koje ja nismam
kadar shvatiti.

I zbilja, premda odnarođivanje ljudi, kojima
bi se najmanje trebalo bojati oskudice, kad bi samo
znali stegnuti svoje potrebe prema stališu, kojemu
pripadaju, otvara sveudilj novih, dubokih rana na
zapuštenom tu domovine, ipak kao da se ne bi
smjelo utvrditi, da su njegove posljedice svuda
jednako štetne.

Za stanovite krajeve unutrašnje Dalmacije,
koje mrav nije toli obilno nadarila, postala je
nestašica poljodjelskih radnika u primorju i na
otocima prava blagodat, izvor stalne i rastuće
privrede, o kojoj se bez pretjerivanja može kazati,
da je daleko nadmašila ono, čemu se za svoj trud
mogu nadati naseljenici južne Amerike.

To bi značilo dvostruku korist, ili bolje,
težnju, da se ta dvostruka korist postigne, jer dok
oni, koji su kod kuće ostali, dolaze do stvarnoga
blagostanja, sudbina je izseljenika podvrgnuta okol-
nostima, koje nisu zavisne od njegove volje.

Ali se je u zadnje vrijeme opazilo, da se

Osvrt na sabor

Sa razprave o riečkoj resoluciji mogli
bismo sada odmah preći na drugu važnu
tačku saborskoga rada. Ali jednu tešku osvadu
moramo još odbiti. — „Čisti“ su više puta
predbacili resolucijonša, da su Slavosrbi.
To znači, da ti čisti ne znaju više, što ta
rieč znači i koga je tim imenom nazivao
Starčević. Da je Starčević danas živ, on bi
to ime upravo uprav proti onima, koji ga
resolucijonša prišavaju. Da je tako, evo,
što je Starčević pisao u svojim „nekolikim
uspomenama“:

„Je li moguće, da to bezumje, da ta
protuslova (slavosrba) ikoga mogu obmamiti
proti Magjaru? Jer, propustiv sve ostalo,
kada će nas Magjar pomagjariti ovako, kako
nas je Austrija već pošvalila? — Pa onda
daj: „Jer zbilja, kad smo 300 godina Ma-
gjar držali na uzdi Austrije, kad nam uvijek
plaća bijaše gorja nego njemu; tko ne će
zaključiti, da treba dosadanje postupanje
ostaviti, ili ako je prilike, ili se mora nešto
raditi da treba raditi upravo protivno nego
li se do sada radilo; tko ne će zaključiti,
da treba barem jednog neprijatelja makar
pomoću drugog neprijatelja satri? I jer
smo do sada samo na našu nesreću trli Ma-
gjar, ne treba li sada barem slabiti onoga,
koji tare i nas i Magjara i koji Magjara
proti nam diše i ojačuje? To hoće zaključiti
i neumno živinče, ali ne će Slavosrb!“

I s ovim riečima utemeljitelja stranke
prava odgovorimo našim čistima konačno.
Druga, bolje obrane ne treba riečka resolu-
cija. U saboru je međutim ova resolucija
izazvala i drugi vrlo važan momenat, t. j.
sporazum stranaka.

O tome sporazumu također se mnogo
pisalo. U našem listu nije bilo o tome go-
vora. Nismo htjeli ništa kazati, poučeni iz-
kustvom, da je ta rieč „sloga“ bila često
na dnevnom redu, da se je kao nekakva
lozinka izicala vazda, i onda, kad je naj-
manje sloge bilo. To je sve zavisilo od toga,
što se nikad nije ozbiljno išlo za tim, da se
stvore pravi predvjeti političke sloge. Na-
rodna je stranka u Dalmaciji, a i u Banovini,
imala već davno u svom programu priznanje
Srba, pa ipak nikad nije došlo do sloge.
Sve se ograničavalo na njeke platonične iz-
jave, ali stvarne sloge nije bilo ni s jedne,
ni s druge strane. Dapače, bilo je časova,
kad su stranačke strasti znale tako daleko
ići, da se je već mislilo, da je sporazum
utopiija. Danas već nije tako. Danas stojimo
pred gotovom činjenicom, koja je svoju po-
tvrdnu našla u prošlom saborskom zasjedanju.
Tu je proveden politički sporazum između
srbskog i hrvatskog kluba, a taj je sporazum

radostno odjeknuo u cijelom našem narodu.
Naše je uvjerenje bilo, da će takav sporazum
sa Srbima biti jedino onda valjan i trajan,
kad bude sklopljen uz sudjelovanje pravaša,
uz sudjelovanje one stranke, koja predstavlja
pravaštvu hrvatsku narodnu misao. — Reči će
nam se, da ga pri sklapanju ovog sporazuma
nisu ulazili pravaši, jer da je tih nestalo
usljed poznate fuzije. Mi nismo takova miš-
ljenja. Fuzija nije nikako izbrisala pečat
pravaštva današnjoj hrvatskoj stranci, dapače
moramo opaziti, da je hrvatska stranka pre-
nela cijelo težiste svog rada upravo na pra-
vasko stanovište.

Prema tome hrvatska današnja stranka
sa svojim pravaškim biljegom i radom i sa
elementima pravaškim, što se u njoj nalaze,
bila je najpozvanija, da provede sporazum
sa Srbima, i kao takova ona je i uspjela
u tome.

Da nije bilo riečke resolucije možda se
ne bi tako brzo i rado došlo do sporazuma,
pa je eto i u tome nov dokaz promišljenosti
onog koraka. Sporazum, kakav je sklopljen,
ne može nikome biti nepoćudan. U saboru
se je isti Prodan izjavio, da je za nj. I mora
da bude danas svaki Hrvat, koji uvidja po-
trebu i važnost složnog rada. A da će Srbi
od sada raditi složno s Hrvatima za narodne
naše težnje, o tom nema već sumnje, jer
su oni to utvrdili.

Oni će raditi za sjedinjenje Dalmacije,
oni će podupirati svako nastojanje Hrvata,
koje ide za tim, da se ovaj zajedničkoj do-
movini izvjesti sloboda i jedinstvo.

Na taj način Srbi postadoše suborjoci
naši, i ne bi smjelo biti više razlike u Hrv-
atskoj između ova dva plemena, dok ova
teže k jednom cilju, ova složno i zajednički
rade za svoju rođjenu zemlju, za Hrvatsku.
Uz izmjenično poštivanje svih onih osobina,
na koje imaju pravo već kao građani i drž-
avljeni, oni mogu i moraju unaprijed biti
svugdje i vazda u ovoj zemlji rame o rame
na obranu svog vlastitog obstanaka, ugrožena
im od zajedničkog neprijatelja.

O sporazumu s talijanima, o kojemu je
u saboru i u klubu hrvatske stranke tako-
djer povedena rieč i utanačen put, kojim će
se dalje poraditi do njegova ostvarenja, mi
ne čemo u ovom osvrtu posebno govoriti,
jer je to još pitanje, koje se ima riješiti.
Ono je, po našem shvaćanju, sasna druga-
čije naravi nego li je bilo pitanje sporazuma
sa Srbima i nije od onako velike važnosti.
Radi se o frakciji, koja nema u svom pro-
gramu ništa od očuvanja talijanskog jezika
na nekim tačkama obale našeg Jadrana. —
Proti tome jeziku, kojemu je Hrvat znao
dostojno cijeniti važnost u historičkome na-
predku naše kulture, ne možemo da usta-
nemo, dok se on drži svojih granica.

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

Tešak, koji sačinjava podlogu narodnoga bla-
gostanja, ostavlja svoja polja, da mu ih drugi obra-
đuje, jer on tobože njihovim prihodom ne može
da se počine prehraniti; ruje puka, koje u gra-
dovima polane piću i ljenčarenju lukavno životare,
ne hasneć ni sebi, ni porodici, ni društvu, koje
uzaludno nastoji da utjera od njih harać gra-
đjanskih dužnosti, ostaju, te ih niti najemija osku-
dnica nije kadar nagmati, da se otresu usvojenih
navada, da napuste onaj amračni ambijent, kojemu
su se privikle, da se pridignu iz kala i prgnu za
blagostanjem.

Vise sam puta razmišljao, koliko je to zlo
po naše narodno gospodarstvo, što je seoba pro-
tela mah upravu u onomu razredu pučanstva, od
kojega mu dolazi najveća korist, te sam uzalud
nastojao odgovoriti na pitanje: zašto mora baš
biti tako, a ne drugčije? Zašto ne idu u svijet
bezdućnici, koji ništa ne posjeduju osim par smu-
nih mišica i zašto to čini tešak, koji bi nasproti

unatoč svemu tomu i primorac, i gornjak, i ličanin,
i crnogorac isto tako rado i lakoounno seli kao
naš otocanin. Nastojeć razjasniti ovu istinu neki
su rekli da hrljav primjer kvari, da izseljvanje
ima u sebi nešto priljepčiva, nu ja bih nadodao,
kao što sam već prije iztaknuo, da nagrada težaka,
premda dosta visoka, ne stoji u ramjerju sa nje-
govim potrebama, a ako je on dosad davao pred-
nost republici Argentini, ima se to pripisati rela-
tivno povoljnim klimatičkim i etnografskim uvjetim,
koje su je ona pružala u pokrajinama Buenos-Ayres,
Santa-Fé Entre Rios, Cordoba i Mendoza, te u
jožunju predjelima, za koje se, premda njihovo
pouneblje nije najzdravije, ne može kazati, da su raz-
sadnici kužnih bolesti, zemlje, u kojima je vrućina
nesnosna kao u ekvatorialnim republikama, a
zima oštra kao u englečkoj naseobini Canada, ili
kroje vrve divljicima, vzjeradi, otrovnim zmijama
i svakovakim dosadnim, te donekle pogibeljnim
kukcima kao Braziliija, paragvajski Čako, ili doline
rieke Amazone.

U ostalom je poznato, da se je slaven laglje
udomčilo ondje, gdje je došao u doticaj sa nar-
dom latinskog porijekla, nego u zemlji, gdje je

većina zastupana od anglo-saskog plemena, pa kad
svega toga ne bi bilo, jeftina i zdrava hrana, plo-
dovist tla, te lakoća prometa u zemlji izpresieca-
no obilatim riečnim putevima, koje je sama narav
stvorila, bile bi dovoljne odrediti pravac takovoj
struji.

Imao sam često puta priliku vidjeti i poraz-
govoriti se s našim ljudima, koji bi se iz para-
broda ravno preselili u tako zvani „Hôtel de
emigracions“, ogromno, vredno zdanje na kamenoj
podlozi, koje svojim oblim krovom nalik turskoj
džamiji nadvisuje sve okoline zgrade; tamo oni če-
kaju priliku, da se, i ne vidjevši glavnoga grada,
zaljoneom odvežu u unutrašnjost zemlje, gdje će
ih dočekati znać ili rođjaci, koji će im u onim
prvim neugodnim časovim biti pri rući, te ih uputiti
kako i gdje da se namjestje.

I ove sam posljednje u nekoliko navratka
iz prikrajke promatrao, te sam bio u stanju usta-
noviti razliku između jednih i drugih. Oni, mršavi,
bledi, slabi, odavaju čitavim svojim bićem glad i
nevolju, koju su podnijeli za vrijeme putovanja; ovi,
gojni, veseli, krepki, očituju zadovoljstvo bezbrižnog,
slobodnog života. (Slučaji.)

Na takovom shvaćanju, mislimo, da će se i takav sporazum postići, a onda ne ćemo imati više u svojoj kući niti jednog glasa, koji bi bio protiv našim hrvatskom narodnom programu slobodne, ujedinjene i nezavisne Hrvatske.

Nastavit ćemo.

Pismo iz Beča

BEČ, 5. prosinca '05.

Glavni predmet razpravljanja toliko u zastupničkoj, koliko u gospodskoj kući, jeste reforma izbornog prava. Ministar predsjednik barun Gautsch u sjednici 28. studenoga t. god. obavio je u parlamentu, da će vlada mjeseca veljače nastajne godine prikazati zakonsku osnovu o precizaciji izbornog reda, te je u glavni potezin naznačio načela, kojih će se vlada pri tome držati. Odjek njegovim riječim bijaše ono impozantno marširanje oko 300.000 ljudi izpred parlamenta....

Gautsch priznaje radnicima pravo na jednako sudjelovanje u javnom životu sa svim ostalim građanima. I nepismeni ljudi i osobe, koje nisu ekonomično samostalne, uživaju će jednako pravo glasa, pošto iste to pravo vrše i sada u petoj kuriji, a bilo bi nepravdom oduzeti im ga u času, kad se radi baš o proširenju izbornog prava. Valjati će ustanoviti i uvjet nešto duljeg boravišta u jednoj općini, e da dosjednici uzgornje vršiti pravo glasanja. Ovaj je uvjet nuždan, e da se zaštiti narodni posjed. Postupak izborni valja da bude tako udešen, da se postupno osjigura sloboda glasanja i onomogućiti terorizam. Što se tiče zaštite narodnih manjina, stvar je nešto teža. Proporcionalni sistem nije za to zgodan; nije jasno bi li bilo zgodno uvesti sistem pluralnog glasa, kao što postoji u Belgiji, ali tu postoji i dužnost glasanja, te se ne zna, da li bi ova forma izbornog prava odgovarala našim osobitim prilikam.

Vlada čini, da će se narodne manjine najbolje zaštititi tim, da se opredijeli izborni kotari po odnosnoj narodnosti, te će predložiti takovu diobu izbornih kotara po narodnostima na način, da se što je moguće više izključe narodnostna trnjava.

Drži, da se ima izključiti razdioba mandata po raznim broju pučanstva, što bi imao odpasti na pojednog zastupnika. Po ovom su ključu razdiobeni mandati u Njemačkoj i Francuzkoj; ali u Austriji to ne bi bilo moguće, jer se mora uzeti u obzir ne samo broj izbornika, nego i povijesti položaj zemalja, parlamentarno zastupstvo narodnosti, velike razlike njihovog gospodarstvenog razvika i veličine poroka. Po tom izborna reforma mora da narodima zajamči u parlamentu njihovu historičnu, narodnu i kulturnu znamenitost. Po analogiji doja-kosnje razdiobe mandata na pojedne zemlje vlada će nastojati, da i usljed novog izbornog reda zemlje budu zastupane po važnosti njihovoj. Svaka će pojedina općina biti izborni mjesto.

Ovo su dakle u glavni potezin načela, na temelju kojih će vlada izraditi osnovu novog izbornog reda. Mnogo se sad razpravlja i piše o toj budućoj osnovi, nu to su sve sama nagodjanja bez važnosti, jer će se moći stvar tek onda prosuditi, kad bude osnova iznesena na pretres. Zanimivo je pratiti nervoznu djelatnost njemaca, koji se sada staviraju da sabiru statističke podatke, da razpravljaju o njima najgodnijoj razdiobi izbornih kotara. Nu, svakako ne imadu da se vele plaše, jer će se za ne postarati Gautsch i bečki vladini organi, koji ostavljaju sebi za to široko polje sa onim obzirima na znamenitost, na porez, na gospodarstveni razvika pojedine narodnosti itd. Da i danas se time opravdava obstojeći izborni sustav.

Najvještina izborna reforma proizvela najviše ogorčenja i uzrujanosti kod velike gospode, kod feudalnog plemstva. U gospodskoj kući ustali su grofovi i knezovi, kao Thun, Auersperg, Schwarzenberg i drugi, te žestoko napadnuše na jednog Gautscha, kome uzkratiše povjerenje svoje i spoštituše, da je kroz dva mjeseca tako radikalno promienio svoje nazore o obćem pravu glasa. Oni uvidjaju svoju propast u tomu, a jedan je jadikovao, da će odsle kod države, ustav, sijaj priostolja počivati na moći proletarijata.

Imadu prava da plaču, jer su dosle sve imali oni u svojim rukama. Što mislite, je li moguće u Austriji pomisliti jednog n. pr. ministra predsjednika, koji ne bi bio prime, grof, barun ili plemić?

Hrvatski i srbski akademici sakupili su se na 5. o. m. j., da zajednički protestuju proti zloćinom prekršaju počinjenom sa strane najlučih neprijatelja naroda prigodom zadnjih izbora u Koprivnici. Skupština otvorio je i predjedao med. Strničić, predsjednik zaslužnog našeg „Jadrana“. Jur. Segvić u kratkom, ali jezgrovitom govoru referirao vrlo uspjeshno i predložio slijedeću rezoluciju, koja je bila jednoglasno primljena: „Hrvatska i srbska akademska omladina na svome zboru 5/12. '05 sazvanom zbog nećevne izborne prakse u Hrvatskoj i Slavoniji prikonom izbora u Koprivnici, gnušajući se nad ovakovim postup-

kom, osudjuje najostrije prave vinovnike sadašnjeg stanja; isto tako osudjuje sve one faktore javnoga života, koji su bilo kako sudjelovali u radu proti zajedničkog kandidata združene hrvatske i srbske opozicije. Računajući sa kobnim posljedicam, koje su na ravni plod ovakvog postupanja, omladina obaju bratstvih naroda, prozeta rodoljubljem poziva prave predstavnika narodne volje i javnog mnjenja, da što odlučnije stanu na put štetnom i paralizatornom djelovanju gore spomenutih faktora, dajući im ovim ujedno izraze toplih simpatija za naporu borbu sa režimom, koji usporava slobodan razvika narodnog života“. Zatim progovori brat srbin Gjorgjević, sin predsjednika sabora, o parlamentarnim prilikama u Hrvatskoj. Pun žara i ljubavi za svoj narod podvrgne on postupak nepatriotskih vladinovača najostrijoj kritici. Držeći se one „ni po babu ni po stricima, već po pravdi Boga velikoga“, osudi on izdajničko djelo vladinih nametnika.

Osobito ogorčena bijaše omladina proti Dr. Amrušu, koji prvi gradjanima hrvatske pristolicne predao se sasvim u ruke neprijatelja naroda i združio se onim bezdanim židovom, koji po ruci na urođjenim smrdžom kuži vazduh krasnog Zagreba, a besprimorno bezobraznošću vara javno mnjenje. Da je Dr. Amruš čuo, što mu je akademska omladina ove večeri rekla, ne bi ni čas više ostao na onom mjestu, koje je samo za čelične ljude izkušano značaja i poštenja. Zanosno i oduševljenjem bi svaki put pozdravljeno ime onem-akarakterata i vatrenog patriote Dr. Potocnjaka.

U skupštini se zatim razpravljalo i o aferi Harambasića i drugova i bi prihvaćena rezolucija.

Tako je omladina, složno hrvatska i srbska, pokazala da ona stoji vjerno na braniku narodnih prava, a kad je omladina radišna i svjesna svoje dužnosti, najsigurnija vam je nada za bolju budućnost. Evo rezolucije: Hrvatska i srbska akademska omladina prigodom svoga zajedničkog sastanka o izboru u Koprivnici izražuje svoje oduševljenje i svoje šunpatije pravim i neustrašivim narodnim borcima Harambasiću, Vinkoviću i Tuškamu te im izriče svoje podupuno povjerenje. Istodobno osudjuje najostrije padle nanjere koterije Pejačevića, Tomašića i drugih u toj samostalnoj aferi, koje su naprene protiv sviju nezavisnih i rodoljubivih elemenata u Hrvatskoj i Slavoniji. Akademska omladina hrvatska i srbska ži-gošće taj kukavac postupak kamarilskih plaćenika i izdajica svoga naroda.

BEČ, 7. prosinca 1905.

Sinoć je svršila razprava vrhu izvaja ministra predsjednika učinjene u sjednici 28. proš. m. j. — Razpravljalo se je izključivo o svobodnom izbornom pravu; na je razprava na koncu izgubila onaj znamenitost, što se u početku imala, jer se je njom odevište razvlačilo.

Provizoriji za prvo polugodište nastajne godine bio je bez prvog čitanja upućen na budžetni odbor.

Sada dolaze na red prešni predlozi. Danas se je razpravljalo o prešnim predlozima čeha Hnasa i volikog njemca Steina, koji se odnose na ugarsku krizu.

Zast. Hoc je u dugom govoru obrazložio, kako se austrijskom ministru predsjedniku ne pristoji pravo, da se umješa u unutraje ugarske stvari. — Veli, da bi Česi bili budale, kad ne bi sa svom snagom podupri težnje magjara. Izičie, kako Hrvati moraju na što energičniji način tražiti sjednjenje Dalmacije s Hrvatskom.

Zast. Fresel govori u prig magjara i napada njemačke socijalne demokrate.

Zast. Dr. Dulbii iziče, kako car. vieće nije nadležno da razpravlja o pitanju sjednjenja Dalmacije sa Hrvatskom, jer ovo pitanje spada na druge sabore. Veli, da je bila velika nesreća po Dalmaciju, kad je došla u posjed Austrije, koja je u njemu sjedinila sa materom zemljom Hrvatskom, nego nije podvrgla svojoj centralističnoj upravi, čiji organi nisu imali ni smisla ni volje da što uzrade na njezin korist. Dalmacija nema ništa zajedničkoga sa Austrijom, i baš ovo je uzrok tome, što je Dalmacija tako zapuštena. Veli, da pučanstvo Dalmacije nazireva jedino vrelu svojih jada i nevođa u tome, što mora da stoji u sklopu ove pole Monarhije; dočim i po historičnom pravu i po obstojećim pozitivnim zakonima Dalmacija pripada Hrvatskoj. — Pozivlje se na pridružaj patenta mjeseca veljače i na Čl. XXX. zak. 1868. odnosno na §. 65. tog zakona. Izičie, da je pravedna i opravdana borba magjara za postignuće svojih prava. Naglasuje znamenitost riečke rezolucije. Zaključuje željom, da Dalmacija dođe do sjednjenja s Hrvatskom.

Zast. Stein napada žestoko na ministra prednika zbog svog držanja u pogled Ugarske; on želi, da se dodje do potpune rastave između Austrije i Ugarske, i traži, onoseći se na govor zast. Dra Dulbiića, da se Dalmacija pripoji Hrvatskoj. Predsjednik Gautsch odbija napadaje Steina. Pokle je razprava zatvorena, uzima rieč zast. Biankini za upit na predsjednika komore.

Biankini odbija napadaje talij. zastupnika Pitacco na viške Hrvate, koji su bili napadnuti od Taljana, te su se morali braniti.

Tim bi sjednica dovršena.

Pismo iz Zagreba.

(Hrvatski Sabor)

ZAGREB, 7/12. '05.

Sjednica 5. o. prosinca. Cielu ovu sjednicu izpunio je govor dra J. Franka, naperen najviše proti riečkoj rezoluciji, o kojoj je govorio puna 2 sata. Izražuje, da li uzroci riečkoj rezoluciji poćivaju na istinitoj pretpostavci. Omalovažuje tvrdnju „Obzora“, da je sa riečkom rezolucijom počela hrvatska politika. Prinjenjuje paradijom riečkoj rezoluciji rieči sv. pisma o postanku svijeta. Riečka mu je rezolucija sinteza obzoraške politike. Hoće da ražtini pojedine stavke rezolucije, te veli da već prva stavka, gdje se veli da zastupnici tom rezolucijom neprijedniciraju svojim stranačkim načelima, nosi očit bijelje obzoraštine naime u mienjanju taktike i rada, a ostajuec pri načelu, čim da je proglašeno, da se može za neko doba zabaciti i samo načelo. Govori za tim o stavci, u kojoj se odobrava težnja za samostalnošću Ugarske. Veli da je u samostalnosti Ugarske označena jedinstvena magjarska narodna država, kakvu hoće magjarski sovinizam, koji zagovara Banly i sam Szell, a još više košutovci. U odboru magjarske koalicije, s kojim će ugovarati rezolucionaši, da sjedi i Banly, koji je svojedobno uvriodio hrvate. — Posle od-mora nastavlja te veli, da su se rezolucionaši izjavili za magjarsku koaliciju, koja se bori za magjarski komandovni jezik u regimentama i za samostalno carinsko područje. U pitanju komande Magjari se bore proti prerogativama kruno te se je borba proti nosiocu kruno osobno zaostrija. Jeli onda patriotično od rezolucionaša da podupiru koaliciju, koja vodi takovu borbu proti kruni. To da se protivi i samom hrvatskom državnom pravu, jer temelji toga našega državnog prava da su ugovori sklopljeni sa dinastijom, koje ugovore magjarska koalicija ne respektira. Izjavlja se u ime čistih proti povredi zastupničkog imuniteta, koji je povrijeđen time, što sudbena vlast traži izručenje trojice oporbenih zastupnika radi izvaja ućinjenih u saboru. — Prosvjeduje što im se predbacuje da su se iznevjerili Starčeviću programu, jer ne će da slijede postupovno politiku rezolucionaša. Princip čiste stranke prava je legitimnost.

I koalicija magjarska naglasuje, da stoji na zakonskom stanovitu, te da izbjegava sukob sa krunom. — Ako kažemo da smo slabi, kako da se izlažemo u borbi proti kruni, te podupremo magjarsku koaliciju, koja traži jedinstven magjarsku državu, koja bi nas progutala. — Veli, odnosno na stavku rezolucije, da smo na magjare upućeni i radi realnih naših potreba, da Magjari žele ostvariti magjarsko samostalno carinsko područje, kamo žele povući nas i Dalmaciju, a to da bi bilo za nas ubitačno. — Govori zatim o stavci rezolucije glede utjelovljenja Dalmacije i glede ustavnih prava. — Kaže, da su čisti zastupnici 1898. stavili predlog za sjednjenje, te čita što je on o tom pitanju govorio 1899., ali ne kaže, kako o tomu misle sada. Kaže, da nova vremena traže, da se stavi na dnevni red pitanje slobodne cjelokupne Hrvatske. Riečka rezolucija da ne traži slobodu i ujedinjenje Hrvatsku; da nam događaji nude na tanjuru veliku, slobodu i ujedinjena Hrvatsku, dočim da ju rezolucionaši predaju u naručaj magjarske državne ideje. Pozivlje svih na slogu, da se odbaci riečka rezolucija, te svržava: dolje riečka rezolucija! živila Hrvatska! (Pisavičie ga ljudi; smieh).

POLITIČKI PREGLED

HRVATSKA.

Saborske razprave kreću se u obićnim granicam. Mala upadica koja je bila uzsliedila usljed zahtieva suda, da se izruče zastupnici Vinković, Tuškari i Harambasić, mirno će se svršiti. Većina imunitetnog odbora je odlučila, da se rećeni zastupnici ne smiju izrućivati i tako je vladina većina napokon pokazala da je liberalnija nego se mislilo. Može bit ipak, da je sve ovo bilo s njezine strane uprišeno samo za to, da se može pohvaliti svojom liberalnošću!

UGARSKA.

Štrajk slagara izazvao je u djavstvu protudoppor, tako da se tehničari dali na glasanje i čuvanje oporbenih tiskarnica.

Inače stanje nije u ničem promjenjeno. Vlada tjera svoju koaliciju svoju i niko ne zna kako će se događaji razviti.

Govori se, da je vjera u Fejevaryja počela u Beću jenjavati, tako da se pronose glasovi o njegovom odstupu.

Social demokratska stranka ozbiljno misli provesti obći štrajk po cijeloj zemlji, o da tako iznuđi proćevanje obćeg prava glasa.

Koalicija se također bavi pitanjem obćeg prava glasa, ali nije još došla do nikakvog zaključka jer se je grof Andrssy ovom pravu izjavio protivan. Kosut i drugi vijenjiji vode su za obće pravo glasa.

AUSTRIJA.

U zastupničkoj kući nastavljena je razprava o izjavama vlade. Herold je izjavio, da njemacka liberalna štampa vojue za obće izborno pravo, jednako po jednakosti pravu svih njemackih radnika. Klofač prisdjedovao proti tome, što je česki najest-nisk primio punu oblast za proglašenje iznimnog stanja u Pragu. Sternberg je govorio proti socijalizmu. Povjerenstvo za bilanc u zastupničkoj kući odobrilo je ogromnom većinom provizorni bilanc za šest mjeseca. U Tirolskoj se namjeravalo otvoriti sabor po Vodokršću. Glavari stranaka izjavirše, da je to uzaludno, ako se prije ne postigne sporazum glede izborne reforme. Do sada su pregovori u tom smislu ostali bez uspjeha. Jedan je dio posade u Insbrucku primio nagod, da bude spravan odputovati u Česku, bude li potreba. Na staciji čeka uvijek gotovi vlak. I posada u Hallu pripravna je na polazak. U dobor izvještenim krugovima drži se, da će ministar Gautsch odstupiti, ako to već nije do sad učinio. U industrialnom vieću u Beću razpravljalo se o pravilniku vieća i došlo se do konkretnih zaključaka.

RUSIJA.

Petrograd je logor vojnički. Ima ih do 60.000, podijeljenih na četiri tačke. Očekuju se opet teški događaji. Moskva nema sad nikakve sveze s Petrogradom. I zadnja telefonska žica bila je prekinuta. Ministarstvu Wittea kao da su odbrojeni dnevi. I „Novoje Vremja“ napada sada vladu, jer da se ne odazivlje pravdanim zahtievima postarsko-brzovnih činovnika. Kad bi Durnov odstupio, moglo bi se sve popraviti. — Ratno vieće odsudilo je na smrt mašinistu Sokolova, pokretača željeznčkog štrajka. Grozničavo se radi za izvještenje podpune slobode štampe. U Sevastopolu je sad sve mirno. Nija istina, da je cio grad razoren, već je samo djelomično. Iz Poljske je mnogo naroda izselilo. — Kako se vidi, još ima dosta mastina i stravična u Rusiji, ali iza bure vedrije je nebo.

NJEMAČKA.

U Reichstagu držao je kancelar Bilov govor, u kojemu je dao svoje izvaje o vanjskoj politici. Glede trojnog saveza rekao je, da se ne može misliti, da bi Italija htjela iz njega izstupiti, jer da nije usla iz sentimentalizma, već iz svoje koristi. Izmedj Njemačke i Italije nema ni najmanje nesuglasice. Glede skrajnog Izтока reče, kako Japan priznaje, da je držanje Njemačke bilo uvijek korektno i lealno. Odnosaši s Japanom su prijatelji. Englecko-japanski ugovor ne će prejudicirati njemackim interesima na skrajnom Iztoku. Sa svrhom njemacke politike u toj strani svijeta mogu se skladati i svrhe englecko-japanskog ugovora. U događaju u Rusiji Njemačka nema nikakva utjecaja. Oprosvrgava, da se Poljskoj krati autonomija na zahtiev Njemačke. Dotiče se i Marokanskog pitanja. — Govor Bilova izveo je dobar utisak. Drži se, da će Bilovljevu vanjsku politiku poduprijeti sve stranke, osim socijalističke.

ENGLEZKA.

Kralj je napokon primio ostavku Balfoura i povjerio sastav novog ministarstva Sir Enriku Campbell-Bannermanu, kojemu je 69 godina. — I tako je ova ministarstvena kriza riešena bez poteškoća, a ima izgleda, da će to riešenje povoljno djelovati na javne prilike Englečke.

TURSKA.

Po carigradskim vijestima Porta popušta sada u svim točkama, pošto su zadnje poteškoće više formalne nego bistvene naravi. — A-u, poslanik barun Calice primio je notu od Porte, u kojoj ova prima predloge za finacijsku komisiju u Macedoniji s nekim malim promjenama. Delegatima veevlasti bit će dodieljen i jedan turski komesar. Sporazum je polučen, te će veevlastna flota otići iz turskih voda.

DOMAĆE VIESTI

Kadi jućerašnjeg blagdana danas ovaj broj izlazi nešto kasnije.

Lična viest. Dr. Ante Trumbić nalazi se još u našem gradu i ostat će još koji dan u poslu razprave glede koncesije vode na rieci Krki. Po svoj prilici na pitanje ove koncesije osvrnut ćemo se u našem listu.

Naš sugrađjanin, čestiti otaćebnik Dr. Vinko Smolčić, položio je odlično zadnji državni izpit u Gracu, te je danas promoviran na čast doktora prava. Od srca čestitamo!

„Šibenska Glazba“ započela je sinoćnjom večerom obhodnje (Zapferstreiche), koje će se ponavljati svakog petka i to u ratabnoe petke na 7 1/2 sati, a u svećane petke na 7 sati. Za glazbu je sinoć išla duga povorka tezačke i gradjanjske ruke. — Dobro je, što je ugrava glazbe uvela ove obhodnje, koje ugadjaju gradjanstvu.

„Hrvatski Sokol“ u Šibeniku daje sutra na večer zabavu u društvenim prostorijama. Pristupiti smije na zabavu samo onaj, koji se prikaže kod ulaza sa pozivom. Ako koji od gg. članova želi dobiti poziv za kojeg svog prijatelja, nek se obrati Upravi Sokola.

Program zabave je ovaj: I. dio „Novi Romeo“ lakrdija u jednom činu od R. N. Licca: Hase, krojač, g. K. Novak - Leonora, sestra mu, gospica M. Prebana - Paula, nekćinja, gospica A. Cinotti - Ivka, sobarica, gospica I. Grubišić - Dr. Stein, profesor, gosp. R. Delfin - Izidor, sluga mu, gosp. G. Košan. — II. dio „Bračna Bura“ Ona, gospica D. Grubišić - On, gosp. M. Milin. — III. dio „Plesni Vjenčić“. Između činova svirat će orkestar „Šibenske glazbe“ pod ravnanjem kapelnika gosp. Šillera. — Početak zabave u 8 sati.

„Viteljakli Glas“ tiskati će se od nove godine unaprijed u Šibeniku. Urednikom će mu biti gosp. Dinko Sirovica, a administracija lista ostati će i nadalje u Splitu, kao do sada. Za ovi godinu imala su izdati još 4 broja, no pošto je vrijeme prošlo u pregovornim za ovu promjenu na listu i pošto do konca godine nije moguće to nadoknaditi, uredništvo će tome doskočiti u novoj godini. — Format će se listu promijeniti, te će bit zgodniji, a sadržaj pregledniji. — Uredništvo ovim putem obznanjuje o tome cijelo uredništvo, pozivajući ga već sada, da se zauzme za svoje glasilo i predplatom i suradivanjem, te moli ujedno, da ovu viest pretrikaju sve naše novine.

„Hrvatski Sokol“ u Tiesnu obavlja na 17. tek. otvor svojih društvenih prostorija. Pravila su mu odobrena. Prostorije su, kao u varoši, dosta lijepe i prikladne. Hvaliti je za ovaj korak zauzetnost g. Nike Mazure i Ivana Kaleba. Naprijed, Sokole!

Franjo Košut — Dr. Pero Čingrija. — Prigodom jednoglasnog izbora za načelnika Dubrovačkog primio je Dr. Pero Čingrija od Frana Košuta sljedeći brzojav: „Čingrija načelnik — Dubrovnik. Primite najtoplije čestitke za vaš jednoglasni izbor i pozdrav Dalmatincima našoj braći. Kosuth.“

Na ovaj brzojav odgovorio je naš načelnik: „Kosuth Ferencz — Pešta. Odrtačajni bratski pozdrav i zahvaljujući Vam, vruće žudim, da Providnost vječna bude u pomoći narodima našim u ovom teškom času. Čingrija.“

Članovi „Matice Hrvatske“, koji žele na vrijeme dobiti Matičine knjige za narednu godinu, neka se obrate na povjerenika g. Josipa Karadžolu, poček učitelja u Šibeniku, da budu ubilježeni i da njihova imena budu priobćena „Matici Hrvatskoj“ u Zagrebu.

Nove knjige. Izašao je i drugi svezak krasnog djela „Naša pjesma“, antologije hrvatskog i srbskog pjesništva od vrlig hrv. književnika Josipa Miklovića. Knjiga je izšla troškom hrv. pjesnika Ivana K. Ostojića, a zapada 6. Kruna. U ovoj antologiji sakupljeno je sve samo — biserje hrv. i srb. poezije te bez nje nebi smjela biti nijedna otačebnička knjižica. Mi ćemo se u našem listu osvrnuti na ovo prekrasno i znamenito izdanje, netom nam to dopusti prostor i vrijeme, a međutim je najvjeljje preporučujemo našim čitaocima.

Učitelj u Šljivoševcima (z. p. Donji Miholjac Slavonija) Radolfo Frnjin Magjer objavljeno je zbiricu pjesama pod naslovom „Porivi“. Ima tu zdrava pjesničkog zrnja; vidi se, da su te pjesme — i ako početničke — izišle izpod ruke nadarenog, a po tonu i nadobudnog pjesnika. Od istoga pjesnika osvanula je i knjiga za mladež „Slavice“, zbirka pjesama i pripovijetki, koju preporučamo našim učiteljima, i koja bi morala ući u svaku školsku učeničku knjižnicu.

Porotna razprava

proti PETRU KRNIČU bivšem tajniku-blagajniku seoske blagajne u Prvic-Sepurini

Obtuženik u daljnoj svojoj obrani priznaje, da je u dva puta krivotvorio i odbitkovao kod Podružnice Ljubljanske Banke u Splitu po dvie mjenice svake od 6000 K, da je bez znanja blagajnične Uprave izmamio Hvarskoj Blagajni oko 3000 K, a popa Don Ivana Lukšio 4000 K, da je vazda on krivotvorio podpise starijasa, te zlorabio pečat blagajne toli na listovima upravljenim ređenim oštećenima, koli na postarskim primkama. Poriče pak, da je hito zavesti u bludnju u pravu blagajne, te joj nasamariti za daljnih 12.900 K.

Cijelo svoje postupanje hoće da opravda time, što je u pometniji bilježio u manjim iznosima vjerisaje, koje je delio družinarima i što bi zaboravio ubilježiti razne zloviniske predmete, koje bi istima razdavao: da su tako nastali prvi manjeji, koji da su vazda rasli ujedno sa knamatama, te tako ga prislili, da u igrama na karte i na lutriju potraži sreću, koja ga nije poslužila. Priznaje, da je mnogo putovao i dosta trošio, ali sve iz vlastitih sredstava.

Čitaju se zatim razna pisma, koja su u savezu s obtužbom. Značajno je pismo neke Mitzi,

vješte i lukave demimondkinje, s kojom je Krnić imao odnošaja. Izrazi u tome pismu su frafantni.

Marko Vrsalović, putuj. učitelj zadruagarstva, pripovijeda i tumači razne neurednosti Krnićeve, koje je opažao pri pregledbama blagajne. Isto su bile obično tehničke naravi, a ponevjerjenja i prevare tako je vješto pokrivaio, da ih nije mogao niti nastiliti; doduše jednom ga zatekao, da je on to dva mjeseca i po nikakove ubilježbe učinio, ali mu se opravdao, da je bio bolestan, da se je tada po drugi put vjenčao i na putovanju bio. Pripovijeda nadalje, kako ga je zatekao u posjedu oveće svote novaca, koji su spadali blagajni, da je on to odmah dojavio upravi, oduzeo Krniću ključe blagajne, te prijavio stvar Zemalji. Odboru, koji nije mogao odmah riješiti njegovu prijavu, jer je to njegovo izvješće moralo ući u pretres stanovitio pokrajinski nadzorno povjerenstvo za blagajne, i tako je Krnić napušten prije nego li je stiglo rješenje.

Obtuženik preko cijele svoje obrane i preko pripovijetanja i tumačenja g. Vrsalovića pokazuje vanrednu nobjrigu; kadkad upada u rieč Vrsaloviću, da pobije njegovo kazivanje, a na razne opazke državnog odvjetnika odgovara sad preko volje, sad odsještio, a sad opet i osorno. — Vanjština njegova odaje čovjeka, koji ne osjeća u sebi nikakva grizodušaja. Još je vriek dobro ugojen, tek ga neobrijana brada prikazuje malo napuštenim. Sjedeći, drži uvijek nogu preko noge, gleda preda se i dobro slaže rieči, koje oko njega padaju. Vrsalović mnogo govori, a malo što kaže. Najpreći mu je cilj, da prikaže, kako je on najduševnije postupao, kako je po dužnosti sve dojavljivaio Zemalji. Odboru, ali tim upravo svuljuje svu krivnju na tu vlast, koji nije znala ili htjela njegove dojave onako uvažiti, kako ih je on ozbiljno stavljao i odpremao.

Kazneni branitelj Subotić prima sve razlaganje Vrsalovića na ugodno znanje, jer cieni, da u postupku Vrsalovića i Zemalji. Odbora leži velik dio odgovornosti za nerede, koje je Krnić počinio.

Čita se zatim vještvo, iz kojega između ostaloga proizilice, da je gotovo cijelo rukovođenje manipulacije i administracije blagajne bilo skroz nerodovito, u nesuglasju s obstojećim propisima blagajničnog pravilnika. Proizilice naime, da se nisu u obće poslovne knjige vodile u radu i da nisu nikada bile podstrte na pregledanje starijastinstva, tako da ovo nije moglo nikad znati za pravo stanje blagajne; da nije bilo moguće dobiti pregledni pojam o raznim sjednicama starijastinstva, jer zapisnici tih sjednica nisu bili uređeni ni držani, kako se moralo, niti su sadržavali sve ono, što je tajnik-blagajnik na svoju ruku u ime blagajne poduzimao; da su uložili ubilježeni svakojako, a dotične knjižice družinara slabo vodjene, jer ne oskrbljene onim jamstvenim podatcima, koji se za njih zahtjevaju; da s mnoze mjenice, a u posljednje doba svekolike, bile krivotvorene, i da ih je Krnić posve na svoju ruku odbitkovao bez ikakva znanja starijastinstva; da u razne stavke u knjigama računa netačno bile navedene i ne odgovarale pravome stanju stvari; da je sve, što nije išlo u račun rukovođenja blagajne sa strane Krnića ostalo uvijek skrivjeno starijastinstvu, tako da ovo nije moglo bit upućeno o svim zloporabama itd.

Ispitivanje svjedoka otešlo se vanredno dugo. Bilo ih je do četrdeset.

Nije nam moguće iznieti u potankosti, što je svaki napose kazao. Možda, da to naknadno učinimo. Osvrnut ćemo se samo na glavnije neke momente kroz ovo ispitivanje.

Swjedok Vrsalović u cijelom svom oratorskom kazivanju odbija sa sebe svaku odgovornost. On je pri pregledbama, dok je nalazio sve u redu, bio isto tako savjestan, kao što je bio i onda, kad je počeo opažati neke nereditosti, o kojima je odmah obznanio predpostavljeni vlast. U toku njegova kazivanja izbijaju ipak na površinu njeke važne sporednosti. Iztaknuto je, da i Zemalji. Odbor imao neki svoj neznaatni ulog u Sepurinskoj blagajni, nešto 200—300 K i da je taj ulog digao u siećnju god. 1903.

Dr. Krstelj, koji zastupa oštećenu Sepurisku blagajnu, učinio je pri tome jako umjesta opazku t. j., da je Zemalji. Odbor novu povući taj svoj neznaatni ulog iz bojazni, da mu ne propadne, a da nije znao uzeti odmah cilu strar u obzilan obzir i zapriječiti propadanje tolikih hiljada pučkoga novca.

Ova je opazka djelovala na cijelo slušateljstvo, jer skroz opravdana, djelovala je i na porotnike, koji i tako preko cijele ove duge razprave jedva čekaju na koju drastičnu upadicu, na koju zanimivu, efektinu izjavu svjedoka, jer kad nema toga, čita im se na licu dosada i zlovolja.

Zastupatelj pučke Banke u Splitu Dr. Gazzari malo se kad javlja, a i nije mu od potrebe, jer razlog, s kojeg je on prisutan, svakome je i odveć jasan. Njemu će bit najlakše pri ovoj razpravi, ali ne tako kaznenom branitelju Subotiću, koji će morat da natagne sve moguće žive orneuteitke, da se bud kako odzove teškoj zadaći, koju nije sam odabrao, već koja mu je namijenjena.

Porotnici su ogromnom većinom samo težaci. Oni strpljivo slušaju, kad od njih kadkad i zadrećena, možda već znajući, što mu je konačno reći i odlučiti.

Swjedok Andrija Čičin Šain naveo je, da je primio od jedne banke K 8000, dok je nasuprot pri svom prvom izpitu izjavio, da je primio samo K 6.000. Izgledalo je, kao da njegovo sudjelovanje kod Sepurinske blagajne nosi biljeg odgovornosti, jer zadnja njegova izjava stoji u savezu tim, da je preko razprave izbilo, da je on kod ove blagajne imao uloga od preko 7.000 K.

Kad ga je na to upozorio g. predsjednik, odgovorio je, da se ne osjeća što je kod prvog izpita izjavio i da ne može jamčit za točnost ona izjave! Na upit predsjednika, da će bit možda on primio taj novac od banke, pa ga dao Krniću, Šain se osupnauo i odmah kao prestrašen kazao, da nije.

Deložat Pučke Banke g. Marić izjavljuje medij ostalim, da se pučka banka nije mogla ničemu dosjetiti, kad je primala redovito podpisane mjenice, i kad je od g. Andrije Čičina Šaina imala obavijesti, da na Sepurinskoj blag. ide sve u potpunom redu i da se može imati u nju pouzdanja.

Swjedok Ivan Grimani navajda, kako je istina, da je Krnić igrao na lutriju kod njega na zamjerno velike svote. Krnić je svakoga mjeseca trošio na lutriju poprično do 80 K.

Predsjednik upada s opazkom, da je tako lutrija izgubila cijelo dobrog aventurara, na što je obćinstvo udarilo dasko u glasni smieh.

Preslušavanje drugih svjedoka više manje vrtilo se svodi oko jedno temeljne činjenice, t. j., da družinari nisu u obće ništa znali o razvoju stvari, da starijastinstvo blagajne u obće nije ni najmanje bilo obavješteno nit upućeno o rukovođenju blagajničkih posala, koje je Krnić sam po svojoj miloj volji vodio i udešavao sve tako, kako je njemu najpoučudnije bilo.

Kad su pojedini starijasi bili o bud čemu od predsjednika zapitani, nisu znali odgovarati ništa stvarna, kad bi on kazivao razne mjenice s njihovim podpisima, oni bi to gledali i težkim srcem izjavljivali: „Rekao bi, da je to moj podpis, ali ja u to podpisao nisam“. Kad bi ih predsjednik sudbenog dvora upozorio na razne skupštinske odluke, na zapisnike, na opomene Zemalji. Odbora koji bi stigle upravi blagajne nakon pregledba, oni bi odvratili: I to je prva što čujemo!

Nezanimiviji je izmedij svih svjedoka Toma Vlahov reč. Fogulo. Pravi tip Minosa, upalih sitnih očiju, naborena lica, biele brade, srednjeg stasa, čudan u izrazu, nepriljavjen iz neznanja na svaku, koja mu se reče, čudi se, krsti se, plane, smiri se, pa opet plane, izazivajući sad obću veselost, sad obće začudjenje.

Svi ovi svjedoci, koje je Krnić doveo gotovo do zdvojnosti, izgledali su kao ubijeni i pobudjavali pravo smiljenje. Držali su se, kao da su oni svi obtuženi.

U četvrtak na večer svršilo je napokon preslušavanje svjedoka. Preko cijelog tog preslušavanja bilo je upadica, najviše sa strane državnog odvjetnika Alačevića, koji je uvijek išao za tim, da podjelji porotnike na one navode, koji davaju potvrdu obtužnici. Izmedij njega i kaznenog branitelja bilo je kadkad i malko ostra prepiranja.

U petak u jutro proslidilo se čitanjem onoga, što navedoše svjedoci, koje se nije našlo shodnim hito pozvati na razpravu. — U navodima tih svjedoka najvažniji su oni nekog Fanta i nekog Branice, koji potvrđuju, dase je Krnić puno kartao.

Kad se to obavilo, Vrsalović je bio dovršio svoj zadatak pri ovoj razpravi. Otišao je i odlanuo mu.

Danas u subotu bili su pročitani upiti na koje imaju porotnici, da odgovore. Upiti se vrte oko toga, jeli Krnić kriv pronevjerjenja, krivotvorenja i pokušane i izvršene prevare.

Zatim je uzao rieč zastupatelj državnog odvjetnika gosp. Alačević. On je, u liepom govoru, svestrano uzeo u pretres zločine počinjene po Krniću, te je zahtjevao, da bude osuđen, Govorio je blizu 2 ure.

Dr. Krstelj, zastupatelj šepurinjancea, u jezgrovitom, kratkom govoru liepo je osvjetlao djelovanje Krnića i muke onih težaka, te je i on zahtjevao osudu.

Dr. Gazzari, kao zastupnik Pučke i Ljubljanske Banke, zahtjevao je također u kratko, liepo i jezgrovito, da Krnić bude osuđen. Gledao je on, da revizora Vrsalovića opravda veleć, da Vrsalović ima pod sobom sve seoske blagajne Dalmacije, ali da u nijednoj nije bilo Krnića nego u šepurinskoj, a tomu da revizor nije kriv.

Svi ovi govori djelovali su osvještavajuće na obćinstvo.

Branitelj obtuženoga gosp. Subotić uzeo je rieč oko podne. On shvaća težinu svoga zadatka i nastoji opravdati krivca. Glavne misli njegove obrane jesu, da je obtužen bio slavičan, obtorečen poslom a što je glavno, da je nadzor zemaljskog odbora bio manjkav i tim da nije na vrijeme bilo spriječeno zlodjelo. Obara se sa uspjeljm primjed-

bama na zemaljski odbor i na nadzirača, koji su još god. 1903.—1904. mogli znati za zloporabe, ali ipak su to sve prepuštili, a samo su zahtjeli nahug uložak od 200 K. Kad se blagajna digla iz sveze zemaljskog odbora, ovaj ni tada nije ništa poduzeo, nego je pitao natrag, ila da mu se plati govodena blagajna.

U obće gosp. Subotić je učinio svojim govorom liep utisak i svak će mu priznati, da je uložio sve što je mogao u ovoj obrani.

Gospodin zastupnik državnog odvjetnika Alačević i branitelj Subotić govorili su u kratko po podne po drugi put, a na to je Predsjednik dvora gosp. Benković izerpivo, bistro i jasno izvjestio o cijelom toku ove parnice. Oko 8 ura porotnici su se povukli, da odgovore na postavljene im upite.

Pravice! Točno na 8 1/2 sati predsjednik je pročitao odgovor porotnika, koji su odgovorili jestno na sve postavljene upite.

Prama tomu bilo je proglašeno, da je Petar Krnić kriv zločina pronevjerjenja, krivotvorenja i pokušane, izvršene prevare, te osuđen na četiri godine i po težke tamnice, poostrene jednim postom na mjesec i na neke naknade.

NAŠE BRZOJAVKE

PETROGRAD, 9. Witte je zamolio cara, da bude otpušten. Njegovu molbu nije car uslišao, jer da je Witte najpoznovani, da pomogne domovini u sadašnjim odsudnim časovima. Revolucionarci složno osudiše popa Gaponu na smrt, jer da je u zadnje doba postao očitim vladinomcem. — Hiljada i stotina postarskih štrajkujućih činovnika otpušteno je do sada iz službe.

CARIGRAD, 9. Kolektivna nota evropskih velevlasti predana je već Porti. Konflikt s Turskom radi macedonskih financa primiče se kraju.

PARIZ, 9. U sriedu će bit objelodanjena „žuta knjiga“ francuzke vlade u pitanju Marokanske afere.

LONDON, 9. Englezka je štampa u obće zadovoljna s govorom, što ga je na njemačkom Reichstagu izrekao državni kancelar Billow.

Vlastnik, izlavlatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnica Ivan Slaglinatz — Šibenik.

JAVNA ZAHVALA

U golemoj nesreći, koja nas zadesila smrću našeg preljubljenog

ANTUNA BEBANA

koji je u Caifi preminuo na 7. rujna t. g., dužnost nam je izraziti čuvstva naše najdulblje zahvalnosti svim onima, koji se nas sjetiše u toj žalosti. Osobita hvala c. k. vicekonsulu u Caifi, g. A. Dnucku, koji nam je s najvećom šućiti priobćio nemilu viest; onda velezaslužnom Don Juri Biankinu, koji nam je izrazio svoje duboko saućeeće. Hvala upravi mjestne „Hrvatske Čitaonice“ također na izrazima sažaljenja, te svim onima, koji prisustvovaše zadušnicama obavljenim za miloga pokojnika dne 4. t. mj. u mjestnoj župničkoj crkvi.

U Zlarinu, dne 7. prosinca 1905,

Jerko Beban, otac. Lučija Beban, mater. Ivan. Vice, i Dinko braća, Ana i Mara, sestre, Marija nevjesta, Jerka, Anta i Dobrila, sinovka.

Amerikanske loze: prodajem korenjača Rupestris Monticola, Riparia × Rupestris, Aramon × Rupestris i Murvédre × Rupestris po 50 Kruna 1000 kom. Navrtka na Rupestris Monticola i Riparia × Rupestris po 200 Kruna 1000 kom. Sve vrsti umjetnog ili kemičnog gnoja uz cijenu od 11—18 Kruna 100 kg. Čepova za navrtanje po 5 i 6 Kruna 1000 kom. — Naručitelj u naslov kapare predjumi trećinu. — Dajem sve moguće naputke glede sadjenja loza i uporabe svih vrsti kemičnog gnoja. ARTUR PORTADA, PAG.

Traži se odmah nekoliko zdravih i snažnih dječaka kao naučnika kod podpisanoza. - Rok poučavanja traje 3 godine. — JOSIP BERGOCH, mehanik - ŠIBENIK.

Traži se jednog dječaka od 12—14 godina kao naučnika za jednu tvornicu. — Obratit se našem uredništvu.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja slijedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamataivanja na uložnice i blagajničke doznacnice, te uz potvrdu na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predumove na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih sredaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioriteta, obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvučene srece, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provdaja osiguranje proti četajnom gubitku izričanih sredaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provdaja konverzije.

Izvršuje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekomptira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vučenja. — Obavlja besplatno reviziju svih sredaka naše države i drugih u njihov dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Jadranska Banka u Trstu

Bankovne prostorije u
ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumove na vrijednosne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire svake vrsti, devize, inozemna i srebrni novac, te banknote, i unovčuje kupovne i izričane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

VELIKO SKLADIŠTE POKUŠTVIA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okviri, ogledalima i tapecarijom. — Velika izradba - narodnih škrinja -

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Cijene umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirođijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

JEDINA HRVATSKA TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpamnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da se **djeca sačuavaju zdrava**, da im se **poboljša krv** i **ojačaju pluća** jest davati im više puta na dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazebam.

Cista naravnog meda po 60 novč. kg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Za božićno drvo

— naci čete —

u dućanu **IVANA RUDE**

Glavna ulica - ŠIBENIK

svakovrstnih nakita: **zlatnih i srebrnih zvjezda, zvjezda repatica, lančića, vrpca, trakova, kruglićica, grozlova, sjajnih i raznobojnih oblica, anđjelčića, ptičica, pa krasnih svjećica sa svojim stalicama za pričvršćivanje uz drvo**, — sve to u raznim veličinama; onda još **pamučnog neizgorivog sniega, praskavih svjećica i bezbroj drugih sitnica**, kojima se razkošno, a ipak uz najumjereniji trošak može okititi božićno drvo.

Vanjskim naručiteljima šalje se roba pouzdaćem, ali se prima natrag sve, što im se slučajno ne dopane.

= U knjižari IVANA GRIMANI-A

mogu se dobiti najljepši i svojim sadržajem najzanimljiviji koledari za godinu 1906. kao:

„Zabavni Koledar“	Cijena K	2:—
„Hrv. Vojnički Koledar“	„	1:—
„Veliki Marijin Koledar“	„	—90
„Sareni svjetski Koledar“	„	1:—
„Novi šaljivi slik. Koled.“	„	—40
„Danica“ Ljetopis društva Svetogjer.	„	—40
„Ciril i Metod Koledar“	„	—50
„Djački Koledar“	„	—60
„Gospodar i vinogr. Kol.“	„	—50
„Jelačić“ HRVAT. VOJNIČKI KOL.	„	—50
„Prijatelj Naroda“	„	—50
„Pučki zagrebački kol.“	„	—40
„Šošter Kalendar“	„	—20
„Šošter zagreb. kol.“ (stari)	„	—20
„Sreće Isusovo“	„	—50
„Šumarski koledar Hrv.“	„	1:60
„Živila Hrvatska“ koledar	„	—60
„Kal. Sreća Isusova i Marij.“	„	—60
„Zvekan“ Humoristički kalendar	„	—60
„Zvonimir“ Hrv. Ilustr. Kalendar, ujedno urudovnik, poslovnik i zabavnik	„	1:60
„Marjan“ Splitski Almanah	„	—50
„Bog i Hrvati“	„	1:—
Bloek dnevni i tjedni koledari:		
„BLOEK DNEVNI KOLEDAR“ sa prastorom za bilješke	„	1:20
„TJEDNI KOLEDAR“	„	1:40
Njemački koledari:		
„AGRAMEER 20 KR. KALENDER“	„	—40
„AGRAMEER BOTE“	„	—80
„FLIEGENDE BLÄTTER KALENDER“	„	1:20
„DER WIENER BOTE ILLUSTR. KAL.“	„	—71
„FROMMER WIENER AUSKUNFTS-KALENDER“	„	2:—
Francuzki:		
„ALMANACH HACHETTE“	„	2:50

Naručbe izvana prima se i šalje samo ako su popratene dobričinom, nadolazni 20 para za poštarinu.

Ti ne češ naći nikada

boljeg i uspješnijeg medicinskog sapuna do davno prokušanog

BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG SAPUNA

(LILLENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr. Tetschen na/L. kojim se njeguje koža, kojim se osobito uklanjaju s nje ljetne pjege i s kojega lice dobiva nježnu boju.

Predplatno komad 80 para

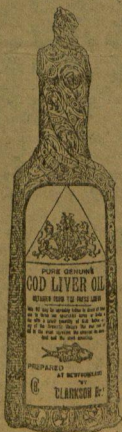
u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH proti plućnim bolestim, zlezdam, škrofelozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR. 5

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski autoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstam prepostaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi postići okrjepu cijelog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtevat se mora naročito **CLARKSON BR. 5 ULJE OD BAKALARA.**

— Cijena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Anli od Padue ŠIBENIK.**